

[Hanne Reintoft.]

gå ind for en folkeafstemning. Ikke desto mindre kan man ikke deraf slutte, hvad befolkningen mener. Vi har for nylig set en gallupundersøgelse, der viste, at en langt større procent var imod og en meget større procent i tvivl.

Endelig er der jo ingen, der siger, fordi de radikale folketingsmedlemmer i denne sal har svigtet deres valgløfter og deres program, at så skulle alle de radikale vælgere have forandret mening samtidig.

Hvis vi vil være med til en fredelig løsning, hvis vi vil være med til en fredelig udvikling — og det er der jo faldet uendelig mange ord om her i dag at vi vil — så må vi ud af den dansk-tyske fælleskommando. Det kan ikke svare til vores ønske om en fredelig udvikling, at vi er med til at opretholde status quo, at vi ikke vil ud af status quo's lænker. Vi kan ikke være i militært fællesskab med et Vesttyskland, hvor en af de ledende ministre gentagne gange kommer med udtalelser, der må tolkes som direkte ønsker om ekspansion og grænserevision, for ekspansion betyder som regel krig.

Frode Jakobsen: Det er naturligt, at så mange ordførere har taget deres udgangspunkt i Czekoslovakiet. Det var et groft overgreb, og det kan ikke undgå at blive et alvorligt tilbageslag for en lykkelig udvikling, som var undervejs. Jeg mener ikke, at den danske protest kunne gøres for klar. Det var den eneste måde at få russerne til at forstå, at dette her var alvor for os. Men en protest kan aldrig blive erstatning for en langsigtet politik. Den politik må bagefter som før være afspænding. Og det gælder også om at sætte sig ind i en modparts tankegang, også — ja, måske mest — hvis det, man vil, er at vinde over den modpart. Hvordan kunne russerne begå den kapitaldumhed? Sådant har det lydt. Man har hævdet, at det var umuligt at finde et fornuftigt motiv, for det store Sovjet var jo ikke truet af det lille Czekoslovakiet. Jeg mener ikke, det er så simpelt. Jeg tror, at det russiske styre i allerhøjeste grad var truet, ja, at det var et spørgsmål, om det overgreb ikke var nødvendigt, hvis det nuværende russiske styre skulle blive ved med at bestå. Jeg tænker ikke på en militær trussel, for selv om der naturligvis også var en militær angst, tror

jeg ikke på en reel militær fare. Men der var en helt anden fare, som i allerhøjeste grad er reel. Czekoslovakiet forsøgte at forene demokrati og socialisme. De to ting har aldrig været forenet før. Derfor fulgtes det eksperiment med den største spænding verden over. Vi fik ikke lov til at se enden på det, og påstanden om, at de to ting, socialisme og demokrati, er uforenelige, kan derfor stadig væk afvises som det uintelligente postulat, det altid har været. For det var ikke czekerens forsøg, der strandede, det blev standset af russiske bajonetter og hvorfor? Fordi demokrati ikke kan gennemføres i et af de kommunistiske lande, uden at turen bagefter kommer til de andre og til sidst også til Sovjetunionen selv, ja, måske ikke engang til sidst til Sovjetunionen. Sådanne kræfter rører der sig gudskelov, og så megen tiltrækning øver friheden gudskelov også på folkene på den anden side af jerntæppet, ikke mindst hos de unge — de har også deres ungdomsoprør at slås med. Derfor var det ikke først og fremmest liberalisering i Czekoslovakiet, russerne var bange for, men liberalisering i Sovjet; liberalisering i Sovjet ville betyde magthavernes fald. Man siger: en dum politik, men om en politik er dum eller klog, ja, det kan man jo ikke afgøre, medmindre man kender dens mål. Man kan kalde det en snæver politik, det bare at ville blive ved magten, men hvor har man for øvrigt i verden set magthavere frivilligt acceptere en politik, der var ensbetydende med enden på deres magt? Det er ingen retfærdiggørelse eller en undskyldning, det er tværtimod den hårdeste dom, som kan tænkes, for den siger, at dette system kan ikke leve undtagen ved hjælp af kanoner. Det, som man er bange for, er friheden; derfor skred man ikke ind over for Tito, for han gav ikke frihed til sit folk, og derfor skred man ikke ind over for rumænerne, for de gav ikke frihed til deres folk, bare større uafhængighed over for Sovjet. Russerne forstår, hvor faren ligger, faren for diktaturets videre beståen.

Vi skulle også se det i vesten; i stedet svarer man: styrkelse af NATO. Også den danske regering med en radikal statsminister har, i hvert fald hvis man kan tro på vore blade, tiltrådt resolutionen om styrkelse af NATO som svaret på Czekoslovakiet. Men det er da begrebsforvirring. Der er noget stort i gang i Østeuropa, det kvæles ikke af